

I første række må det fastslås, hvor stor en del af skyldnerens aktuelle indtægt, der bliver til overs, når skyldnerens rimelige udgifter til bolig, rimelige leveomkostninger og udgifter til opfyldelse af (andre) underholdsforpligtelser er betalt. Dernæst må det fastslås, om og i hvilket omfang skyldneren har mulighed for at rejse nævneværdige beløb gennem realisation eller belåning af aktiver, som ikke er omfattet af retsplejelovens transbeneficium (dvs. aktiver der er nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskedent levestandard for skyldneren og dennes husstand), eller for gennem realisation af sådanne aktiver at nedbringe sine faste udgifter (f.eks. til en bil uden friværdi) uden samtidig at forringe sine indtjeningsmuligheder. Det bør også tages i betragtning, om skyldneren har mulighed for at nedbringe boligudgiften ved at flytte til en anden bolig, som imødekommer husstandens rimelige behov.

Konkursloven indeholder ingen særlige regler om realisation af skyldnerens aktiver. Det fremgår dog af betænkning nr. 957/1982 om gældssanering, side 124, at skyldneren i de tilfælde, hvor den pågældende kan rejse nævneværdige beløb gennem realisation af aktiver, som udgangspunkt skal gennemføre denne realisation, inden der kan afsiges kendelse om gældssanering. Dette indebærer i praksis, at en skyldner, der efter skifterettens anvisning realiserer aktiver inden en kendelse om gældssanering, således kan risikere at have realiseret aktiver, uanset at der ikke senere opnås gældssanering – eventuelt efter at en kreditor har krævet en kendelse om gældssanering til landsretten.

Da såvel skyldnerens evne som vilje til at få klaret sine økonomiske forhold indgår i afgørelsen af, om den pågældende skal kunne opnå gældssanering, bliver visse aktiver, som er fritaget fra (individuel) retsforfølgning, efter omstændighederne også taget i betragtning. Dette gælder f.eks. i visse tilfælde tilbagekøbsværdien ved livsforsikring og beløb, som kommer til udbetaling ved skyldnerens ophævelse af særlige opsparingsordninger (kapitalpension, etableringskonti mv.).

Ved den konkrete afgørelse af, om en pensionsordning kræves ophævet lægges i praksis vægt på bl.a. ordningens art (herunder om ordningen er privattegnet eller tegnet som led i et ansættelsesforhold), ind- og udbetalingstidspunktet, ordningens værdi samt betydningen for den tilbudte dividende.

Med hensyn til *indekskontrakter*, dvs. en forsikrings- eller opsparingsordning etableret efter lov om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing, lægges i praksis vægt på, om skyldneren har indbetalt på indeksordningerne, efter at den gæld,

der søges saneret, er opstået. I så fald skal værdien af indbetalingerne eller eventuelt hele ordningens tilbagekøbsværdi komme kreditorerne til gode. Er der ikke indbetalt på ordningen efter gældens opståen, kan det efter en samlet vurdering overvejes, om indekskontrakterne eller en del heraf kan holdes uden for gældssaneringen. I vurderingen indgår bl.a., om opsparingen er usædvanlig efter skyldnerens forhold og skyldnerens forventede økonomiske forhold efter pensionering.

Praksis vedrørende behandlingen af *privattegnede kapitalpensioner, ratepensioner mv.* synes i gældssaneringsager at være den samme som for indekskontrakter, der også kan hæves i utide af skyldneren. Retspraksis vedrørende denne type pensionsopsparinger er ganske righoldig, og efter den seneste udvikling i retspraksis må det antages, at udgangspunktet i de tilfælde, hvor der ikke er indbetalt på en pensionsordning efter gældens opståen, er, at opsparingen eller i hvert fald en del heraf kan holdes uden for gældssaneringen, hvis ordningen under hensyn til skyldnerens økonomiske forhold ikke kan anses for usædvanlig.

Der kan dog nok i retspraksis indfortolkes en (lav) bagatelgrænse for indbetalinger foretaget efter skyldnerens økonomiske sammenbrud, således at indbetalinger af en sådan bagatelagtig karakter ikke medfører krav om, at skyldneren skal kompensere kreditorerne herfor i forbindelse med gældssaneringen.

Modsat andre kapitalpensioner kan *selvpensioneringskonti*, dvs. en opsparing oprettet i medfør af bekendtgørelse nr. 776 af 20. november 1986 med senere ændringer om børneopsparings- og selvpensioneringskonti og som udelukkende har alderdomsforsørgelse til formål, som udgangspunkt ikke hæves, før skyldneren fylder 60 år. En sådan konto vil efter retspraksis som udgangspunkt ikke kunne anses som usædvanlig, og kapitalen skal derfor ikke indgå i gældssaneringsagen. Kommer indestændet på en selvpensioneringskonto til udbetaling i den fastsatte afdragsperiode i forbindelse med gældssaneringen, vil ordningen eller det løbende afkast heraf efter omstændighederne skulle indgå i gældssaneringen.

I sager om gældssanering ses der derimod bort fra *kapitalpensioner og ratepensioner* tegnet som led i *ansættelsesforhold*, når ordningerne indgår som et normalt led i skyldnerens ansættelsesforhold. Er en ordning derimod usædvanlig i det pågældende ansættelsesforhold eller usædvanlig stor rent beløbsmæssigt vil ordningen helt eller delvist kunne inddrages i gældssaneringsagen.

Finder skifteretten, at en skyldners pensionsopsparing helt eller delvist skal inddrages i en gældssane-